

Mindig az emberek a legérdekesebbek

A film nem dokumentum jellegű, noha története egy több mint tíz évvel ezelőtt elkövetett gyilkosságon alapul. 1997 novemberében két 14 éves lány meggyilkolt egy taxisofőrt. Az esemény erőteljesen felborzolta a kedélyeket, nagy port kavart. A lányokat a bíróság kilenc év letöltendő börtönbüntetésre ítélte. A közvélemény szörnyetegeknek titulálta a fiatalokat, akik azóta letöltötték büntetésüket.

Mi történt velük? Egyikükről tudjuk, hogy prostituált lett, sőt bordélyt működtetett a szabadulása után. A másik lányról kevés az információnk: míg büntetését töltötte, válóféltben lévő szülei együtt látogatták, családi viszonyai a sok hatására konszolidálódni látszottak.

Faur Annával, a Lányok című film rendezőjével Veres Kinga beszélgetett a gyermekkorú bűnelkövetőkről.

„Nem szörnyetegek, éppen ez a lényeg!”

V.K.: Az alaptörténet az 1997-es taxisgyilkosság. Hogyan döntötte el, hogy mit emel ki a valódi történetből?

F.A.: Adott volt egy történet, amit próbáltam megfejteni. Talán nem is megfejteni, hanem megcsinálni belőle a saját verziómat, hogy szerintem mi történhetett. Nem feltétlenül krimi-szerűen, hogy hogyan gyilkolták meg az áldozatot. Én nem ezt éreztem fontosnak, inkább azt, hogy van egy közeg, ami a taxisokból és a családjukból, ezekből a lányokból és az ő környezetükből áll. Ebben a történetben ez a két közeg találkozik, és tragédia következik a végén. Olyan volt számomra az egész, mint egy sakkjátszma; fogom a bábukat – a szereplőket –, felrakom őket a táblára, mozgatom őket, és megpróbálok közben kitalálni egy forgatókönyvet, leírom, hogy mi történik, és közben vizsgálom a karaktereket. Igazából egy történet megteremtése alatt a legfontosabbak, amivel az ember foglalkozik, maguk a karakterek, akik szerepelnek benne. Utána elkezdem elemezni a karaktereket, mindegyiknek adok egy életet – ez egy nagyon jó játék –, hogy kicsoda, honnan jött, hogy hívják, milyen típusú ember. Mozdítom őket: erről szól az egész forgatókönyvírás és a filmkészítés, hogy ez összeálljon egy masszává. Vannak a karakterek, a kapcsolataik, és a szereplők találkoznak. Miközben ezt így fölállítom, egy csomó mindenre rájövök, hogy mi az, ami fontos. Mik azok a fontos motívumok, amik miatt ezeknek az

embereknek az élete valamilyen szinten összekapcsolódik.

V.K.: A filmben a két főszereplő, Dini és Anita karakterét kiválóan sikerült megformálni. Honnan ismeri ilyen pontosan ezt a környezetet, ezeknek a lányoknak az életét és problémáit?

F.A.: Érdekel ez a közeg, ez a probléma, ez a korosztály. A tizenévesek, és közülük is ez a marginális réteg. Elsőéves vizsgafilmem egy dokumentumfilm volt, az is hasonló közegben játszódott, és később is, a rövidfilmjeim is ugyanezt a tematikát követték.

V.K.: Egyik cikkben írták, hogy az élete egy korábbi szakaszában valamilyen módon közvetlen kapcsolatba került ezzel a közeggel. Mi történt pontosan?

F.A.: Nehezen kezelhető gyerek voltam. Tinédzser koromban, tizennégy évesen a haverjaimmal elkööttünk egy autót, balesetet okoztunk. Az ügy következményeként a Gyermek- és Ifjúságvédelmi Intézetbe kerültem egy évre, pártfogói felügyelet alá, megfigyelés céljából. Ott hon éltem, de rendszeresen be kellett járnom a GYIVI-be. Egy év után újrátárgyalták az ügyemet, felmentettek.

V.K.: Milyenek a tapasztalatai a gyermekvédelmi rendszerrel?

F.A.: Amikor '93-ban bekerültem, az éppen nagy változásokon ment át, pont átfordulóban volt egy liberálisabb, nyitottabb irányba.

V.K.: Ezek szerint nem negatívak a tapasztalatai?

F.A.: De, negatívak. Összemosódik az, amikor nekem kellett oda járni, azzal az időszakkal, amikor évekkel később ugyanott forgattam a vizsgafilmemet, 2000-ben. Azalatt a hét év alatt gyökere-

sen megváltozott minden. Amikor én odajártam, akkor rácsok voltak mindenhol. Annak idején úgy éltem meg a velem történeteket, hogy engem kriminalizáltak, a személyimbe belecsatoltak plusz oldalakat. Amikor hét évvel később visszamentem, úgy vettem észre, hogy sokkal gyermekközpontúbb lett a rendszer, és sokkal inkább figyelembe veszi a gyermekek igényeit. Eltűntek a rácsok, sokkal otthonosabb lett az intézmény. Amikor én odakerültem, akkor tízágyas szobák voltak, börtönszerű volt az egész. Mikor visszamentem, azt éreztem, hogy sokkal inkább egy családot próbálnak modellezni. Szóval nagyon megváltozott. De mondom: én kifogtam azt a korszakot, amikor még elég stigmatizálóan, szigorúan működött a rendszer.

V.K.: Mivel foglalkozott a 2000-es vizsgafilmjében?

F.A.: Az utógondozásról szólt a film. Az érdekelt, hogy mi történik az állami gondozott gyerekekkel 18 éves koruk után. Persze kapnak pénzügyi támogatást, hogy elinduljanak az életben, de nagyon nehéz, amikor hirtelen, 18 évesen kiraknak az utcára, nincs semmi és oldd meg. Van egy utógondozási intézmény, ami 18 és 24 éves koruk között valamiféle figyelemmel kíséri ezeket a fiatalokat. Ezekkel, az utógondozásban részesülő fiatalokkal foglalkoztam ebben a filmben.

V.K.: Kapcsolatban van még azokkal a lányokkal, akiket akkor ismert meg, amikor a GYIVI-be kellett járnia?

F.A.: Nem napi szinten, de azért tudok egy-két emberről.

V.K.: Mi lett velük?

F.A.: Nagyon változatos, illetve annyira nem is. Elég szomorú sorsok voltak

ott. Legtöbbjük, akikkel akkor, 15 évvel ezelőtt megismerkedtem, prostituált lett. Nagyon sokan börtönbe kerültek. Szóval nem lehet azt mondani, hogy sikertörténet lett volna bármelyikük sorsa.

V.K.: Tud arról, hogy esetleg a családjukkal újra kialakult volna a kapcsolatuk?

F.A.: Nagyon eseti, mert annyiféle ember volt. Volt olyan, aki éppen azért került oda, mert a családja, a szülei vagy az anyja börtönben volt. Volt olyan, aki nem is ismerte a szüleit, egész életében ott nőtt fel állami gondozásban.

V.K.: Már akkor is megfigyelőnek érezte magát közöttük? Nem azonosult velük?

F.A.: Nekem speciális helyzetem volt: eléggé egyedülálló volt ebben a közegben, hogy én egy nagyon konszolidált

családból származom. Szóval a felszínen konszolidáltak tűnő családból. Ráadásul egy értelmiségi családból, így egy csomó szempontból én egy teljesen „outsider” (kívülálló) voltam ebben a közegben. De közben meg az élethelyzetemből, meg a személyiségemből adódóan nagy empátiát éreztem, és érzek azóta is ezekkel az emberekkel. Én teljesen máshonnan érkeztem oda, és más, teljesen más szocializáción mentem keresztül. Viszont valahol meg volt bennem egy erős azonosság velük.

Ami ezekben az emberekben az én megfigyeléseim alapján közös volt, és ami bennem is ugyanez volt, az az, hogy volt bennünk tizenévesen egy elég erőteljes indulat és frusztráció, amit annyi idősen az ember nem is fogalmaz meg, hogy

miből fakad, vagy mi is pontosan, csak azt érzi, hogy van valami hiány, valami hiányzik az életéből, valami űr.

Felnőttként az ember számos olyan dologra rájön, amit gyerekként nem annyira lát, hogy mi miért van. Most már, közel 30 évesen azt gondolom, hogy sokkal analitikusabban gondolkodom magamról és az életemről. Annak idején csak azt éreztem, hogy van bennem indulat. Az a közeg és azok az emberek, akikkel én ott megismerkedtem, jó volt arra, hogy ezt valahogy artikulálni tudjam, hogy közösséget tudjak érezni másokkal. Hogy azt érezzem, hogy itt van velem szemben valaki, aki hasonlóan érez.

V.K.: Mintha látta volna magát bennük?

F.A.: Igen. Nem volt szükség magya-

